

„Minunata” nouă lume ecumenistă, tot mai aproape de Ortodoxie (I)

Partea I. Non-minunea ”sfințirii” apei plate necarbogazoase de Bobotează în ritm de folk

- Ce e cu atâtea semințe pe covorul din biserică după Sf. Liturghie?
- Păi, la un spectacol folcloric, lumea scuipe semințe pe jos. Aduci spectacolul folcloric în biserică, aduci și obiceiurile firești care îl însoțesc!

Îmi propun în această serie de 5 articole să abordez tangențial câteva subiecte spinoase în actualitatea Bisericii Ortodoxe Române, cum ar fi ecumenismul, sinodul de la Creta, tomosul de autocefalie ucrainean, chestiunea nepomenirii și românii din diaspora. Numai că nu am s-o fac cu scopul de a documenta sau informa teologic cu privire la aceste subiecte, ci mai curând să vă împărtășesc cum a fost pentru mine experiența ”trezirii” la niște realități dure.

Din rațiuni de protecție a mea și a celor despre care scriu, am ales să nu dau nume, nici pe al meu. Există în principiu 6 preoți despre care voi menționa repetat în această serie de articole: A, B, C, D, E și F.

Înțeleg nevoia de a face ”advertising” la începutul fiecărui articol ca să îndemn cititorul să îl citească până la capăt, dar această serie nu este deloc ușor sau plăcut de citit, însă este necesar. Pentru mine a fost un efort emoțional și de timp considerabil ca să o redactez, cu toate neajunsurile ei.

Pe parcursul acestei serii de articole, folosesc cuvântul ”coincidență” pentru a atrage atenția cu privire la anumite corelații care pot fi semnificative sau întâmplătoare. Rămâne la latitudinea cititorului să hotărască în care direcție înclină să creadă.

Vă rog de asemenea să aveți răbdare, întrucât nu sunt deloc obișnuit să scriu articole pe acest subiect și cu siguranță acesta nu va fi cel mai strălucit pe care îl veți fi citit din această arie, însă este povestea mea și cred că s-ar putea să fie relevantă pentru aceia din voi care aleg să considere că merită să citească până la

capăt.

Sunt creștin ortodox român. Locuiesc parte din timp în Italia și parte în România. Înțeleg destul de bine unele din problemele comunității de români cel puțin din zona unde stau, chiar dacă nu îmi place să vorbesc despre asta. Pe lângă faptul că locuiesc și muncesc în Italia cam 6 luni pe an (care în sine ridică niște probleme ce țin de viața duhovnicească cu care mă obișnuisem în România), preotul meu duhovnic este un călugăr stareț din România (preotul A), cu care am păstrat legătura, la care mă spovedesc și cu care mă sfătuiesc în deciziile importante ale vieții mele.

Am urmărit cu interes pe unele din site-urile și blogurile ortodoxe românești articolele și comentariile referitoare la pseudosinodul de la Creta, dar am ales să nu mă exprim în această problemă, întrucât mă așteptam să fiu atacat dintr-o parte sau din alta și, neavând o cultură apologetică suficient de consistentă, am ales să îmi aduc aminte că tăcerea e de aur, vorbirea despre Dumnezeu este de argint, iar restul e vorbă deșartă. În această serie de articole, am să rup această tăcere, în speranța că cele împărtășite vor fi de un folos sufletesc cititorilor prin informare.

În conștiința mea am considerat că preoții care au rămas în Biserica Ortodoxă încă mai au har, chiar dacă îi pomenesc pe ierarhii români ce au semnat la Creta. Așa că, inițial (în 2016) am considerat că cel puțin până când nu va fi un sinod ortodox care să anuleze hotărârile luate la Creta și să ia o hotărâre fermă în privința celor care au semnat acolo, pentru mine nu contează prea mult pe unde mă duc la Biserică, atâta vreme cât e Ortodoxă și acolo nu slujește vreunul din cei ce au trădat Ortodoxia semnând acolo. Bun, liber la dormit în bocanci cum ar spune unii. Și asta a mers o vreme, până în 2017.

În Italia, eu locuiesc în zona "zona Z". Slavă Domnului, în "zona Z" sunt câteva zeci de biserici ortodoxe românești (și destul de multe ortodoxe ruse, grecești și de alte naționalități), astfel încât creștinul nu poate avea scuză că nu are unde să meargă la Biserică în zi de sărbătoare. Din fericire, în orașelul în care locuiesc eu, este o biserică ortodoxă românească, așa că nu trebuie să străbat zeci sau sute de kilometri, precum alții, ca să merg duminica la Biserică. Sau cel puțin așa credeam eu, până în ianuarie 2018.

Dar să dăm puțin timpul înapoi. Bisericile Ortodoxe românești din "zona Z"

aparțin, în marea lor majoritate *Episcopia Ortodoxă Română a Italiei* (Diocesi Ortodossa Romena d'Italia), păstorită de IPS Siluan aflată sub jurisdicția Mitropoliei Occidentale și Meridionale, păstorită de IPS Iosif. Atât IPS Iosif cât și IPS Siluan au semnat personal la sinodul din Kolymbari, Creta, în 2016, recunoscând punerea pe picior de egalitate a Bisericii Ortodoxe cu alte confesiuni. IPS Siluan este pomenit, după observațiile și cunoștințele mele, de fiecare sau de aproape fiecare preot român care slujește în această zonă în vreuna dintre Biserici. Există o comunitate strânsă, în care preoții ortodocși români din zonă se întâlnesc relativ des, pentru a sluji Sfântul Maslu, pentru a sluji împreună la hramuri și pentru a discuta subiectele administrative bisericești. Această lucrare misionară este impresionantă, cu atât mai mult cu cât acești preoți în marea majoritatea a cazurilor nu sunt plătiți de Biserica Ortodoxă Română la fel ca în România, adică nu primesc un salariu. Ei lucrează în timpul săptămânii pentru a se întreține pe ei și familiile lor și, adesea, pentru a acoperi cheltuielile parohiilor pe care le păstoresc. Acești preoți au familii numeroase, cheltuieli extrem de mari (cu atât mai mult cu cât trebuie să se deplaseze pentru a acoperi o zonă semnificativ mai mare decât preoții de cartier din orașele românești) și reușesc să facă destul de puțin din ce intenționează sau vor, pentru credincioșii și comunitățile pe care le păstoresc. Însuși faptul că o asemenea comunitate a înflorit în Italia, o țară catolică, în ultimii ani este impresionant și este cumva un rezultat al faptului că milioanele de români din Italia își doresc să ducă o viață spirituală duhovnicească chiar și dacă au ales, pentru mai mult sau mai puțin timp, să locuiască și să muncească în afara României. Vom afla în curând și despre câteva din șpilurile și dedesubturile despre cum s-a realizat asta (mai ales în partea a IV-a).

În marea majoritate a cazurilor, lăcașurile de cult și închinăciune în care preoții ortodocși slujesc în comunitățile din diaspora aparțin ca proprietăți imobiliare Bisericii Catolice ca instituție, care le pune la dispoziția lor ori pe gratis, ori contra cost. În schimbul acestor favoruri, preoții ortodocși răspund prin păstrarea unor relații amiabile cu reprezentanții catolici, ceea ce este de înțeles. Vom vedea în curând de unde anume asta începe să fie o problemă în misiunea lor.

În fiecare parohie ortodoxă din Italia, lucrurile sunt rânduite de preot după posibilități, ceea ce uneori duce la improvizații destul de surprinzătoare pentru cineva care este obișnuit cu tipicurile din România. De exemplu:

- în duminica Paștelui când se citește Evanghelia în limbi străine, orice

credincios care se întâmplă să știe cât de cât o limbă străină își poate face glasul auzit în Biserică,

- oricine indiferent cât de prost cântă este binevenit la cor,
- unii bărbați citesc Apostolul fără să aibă vreo pregătire (și adesea fără să se înțeleagă prea mare lucru din ce citesc),
- se primesc pomelnice pe tot parcursul Sfintei Liturghii,
- coșul milei se colectează înaintea sfintei împărtășanii,
- majoritatea sfintelor taine și slujbe se realizează duminică, din lipsă de timp (atât a preotului, cât mai ales a credincioșilor).

Acestea toate pot să prezinte mici inconveniente, dar contribuie și la sudarea unei comunități mai autentice, cu atât mai mult cu cât după pomenirea morților (care da, se face de regulă și nu de excepție în fiecare duminică), credincioșii mai schimbă o vorbă în timp ce servesc cele oferite spre pomană, iar preotul interacționează cu ei într-o manieră non-formală și apropiată. Este mai ușor în diaspora ca românii să formeze comunități în jurul Bisericii, sau, hai să nu exagerăm: semi-comunități.

Preotul care slujește în Biserica Ortodoxă românească în orașul unde locuiesc eu Italia (și vreo câteva mii de alți români) se numește preotul B. Predecesorul lui, preotul C, obișnuia să țină relativ frecvent predici în care vorbea despre "frații noștri catolici", "cei doi plămâni ai Bisericii: cel ortodox și cel catolic". El a fost promovât la rangul de protopop și vom reveni la el în partea a III-a a seriei. De câțiva ani nu mai făcea molitfele Sfântului Vasile cel Mare nici de 1 ianuarie, nu sub scuza vehiculată de unii preoți din alte părți că "nu sunt vrednici", ci sub pretextul că "noi nu suntem diavoliști" (sic!) iar vremea unor asemenea practici a trecut. Așa că unii din credincioși au sperat că preotul B va aduce un suflu nou în comunitatea din orașelul nostru. Și, vai, ce suflu a adus!

Micile inovații pe care părintele B le-a adus în biserică i-a îndepărtat pe unii care au fost etichetați destul de repede drept fanatici. Asta mi-a stârnit curiozitatea și am început să fiu atent, cu atât mai mult că preotul B pare că se bate cu pumnul în piept că el nu e ecumenist.

De exemplu, a introdus școala de duminică pentru copiii mici. Lucru laudabil, atâta doar că școala de duminică nu avea loc DUPĂ Sfânta Liturghie, ci ÎN TIMPUL SFINTEI LITURGHII, transmitând mesajul copiilor că e OK să plece de la Biserică în timpul Sfintei Liturghii și, mai mult, părinții e OK să nu mai fie atenți

spre sfârșit. La urma urmei, asta fac și părinții, care pot să stea la cioace la nesfârșit în spatele bisericii, dar care imediat cum copiii lor s-au împărțit, rup ușa de parcă ar avea un girofar deasupra capului și crapă copilul de foame dacă nu ajunge în 5 minute acasă, parcă n-ar mai putea sta 15 minute, să se termine Sfânta Litughie și să ia și binecuvântare. Am citit undeva că pe cei ce pleacă înainte de a se termina Sfânta Litughie îi putem asemăna cu Iuda.

Apoi, preotul B, mai ales la duminici și sărbători, a introdus, ÎN CADRUL SFINTEI LITURGHII momente muzicale... cu instrumente. Mai exact, o pianină acompania glasul unor femei care cântă în biserică muzică folclorică, populară sau de alte feluri (orice numai bisericească nu). Observând că în urma unui asemenea moment folk în Biserică, au rămas pe jos o mulțime de semințe, un cântăreț din Biserică a remarcat firescul: la spectacol folcloric se scuipă semințe. Dacă aduci spectacolul folcloric în Biserică, la ce să te aștepți?

Cu altă ocazie, preotul B a permis desfășurarea unui eveniment cultural în biserică, organizat de o asociație româno-italiană. Frumoasă inițiativă în principiu. Atâta doar că la un moment dat, a luat microfonul o bătrânică italiană, catolică, care a considerat că este normal, în Biserica Ortodoxă, să declare că ea crede că adevărata credință este cea catolică și este tare mândră de asta. Care a fost reacția preotului B? A aplaudat și a zâmbit, încuviințând ca cei aflați în biserică să facă la fel. Luând cuvântul după ea, nu a interpelat nici măcar neutru această idee, ci a invitat participanții la fursecurile care erau servite în spate.

La Sf. Liturghie, unele din badante (care au în îngrijire bătrâni pt care lucrează la domiciliu) își aduc clienții la Biserică, chiar în scaunul cu roțile. În primă instanță, ideea de a face în așa fel încât să participe la sfintele slujbe chiar dacă lucrează pare meritorie. Atâta doar că uneori, în timpul rugăciunilor și al cântărilor care se fac în limba italiană (zice-se, pentru italienii convertiți la ortodoxie), se trezesc și acești catolici să se roage sau să cânte împreună cu ortodocșii. Nu știu care o fac de convingere și care de plictiseală, dar aici deja avem o problemă de practică ce trebuie abordată de preotul paroh.

Modul original de realizare al aghezmei în diaspora italiană este deosebit de interesant, pe principiul "câte bordeie, atâtea obicei": apa nu se mai sfințește în butoi, ci se sfințesc direct sticlele cu apă plată, desfăcute. Luând în considerare că din câte știu eu, pentru a se sfinți apa rezultând agheazmă, crucea preotului trebuie să treacă fizic prin apă, sincer mă și mir de ce se mai ostenesc cei ce

procedează așa să mai desfacă sticlele. E adevărat, nu toată agheazma care se face este în felul acesta, există de obicei, așa, mai mult de decor, o găleată sau un butoi în care preotul introduce crucea spre sfințire.

Agheazma Mare se face prin excelență în același mod: spre exemplu în 2018, preotul a insistat asupra faptului că a adus o cruce de gheață (!!!) cu ocazia slujbei sfințirii apei plate de Bobotează.

Eu m-am "trezit" din somnul meu în momentul în care preotul B a venit cu ocazia ajunului Bobotezei (care din rațiuni logistice nu e în pre-ziua Bobotezei, ci câteva zile între Anul Nou și Bobotează) să sfințească apartamentul în care locuiesc. Eu am asistat la multe sfințiri de casă și am obiceiul din România de a mă asigura că un preot trece pe la începutul fiecărui an prin casa în care locuiesc cu Boboteaza. Mărturisesc că a fost cea mai atipică asemenea vizită la care am asistat: preotul B a dat flișc-flișc cu apă repede pe unde a nimerit, nici n-a intrat prin toate încăperile apartamentului, a stat la taclale încă 10 minute povestind cât de greu îi este să străbată zeci de km până la români care zic că sunt acasă și nu sunt (mai mult a durat lamentația decât sfințirea propriu-zisă și A LĂSAT NIȘTE AGHEAZMĂ MARE ÎNTR-UN VAS. Agheazma era limpede și curată la început. Am lăsat vasul pe hol câteva zile. Spre marea mea surpriză, agheazma s-a îmbâcsit. Ca o notă, știu cum se îmbâcsește apa sau ceaiul lăstate pe hol câteva zile și știu cum s-a îmbâcsit agheazma aceea.

"Agheazmă" ca aceea am mai văzut doar făcută de un preot ecumenist, în urmă cu vreo 20 de ani, și atunci nu-mi explicam fenomenul.

Am aruncat lichidul acela la plante și am început să mă documentez. Am aflat o serie de lucruri extrem de interesante, care mi-a dezvăluit o față uimitoare a practicilor multora din preoții ortodocși români în disapora.

Problemele sesizate în primă instanță referitoare la comportamentul preotului, precum și starea mea lăuntrică în Biserică asistând la slujbele realizate de preotul B ar putea fi pe bună dreptate catalogate drept răutăți gratuite sau bârfă necuviincioasă dacă ele nu ar crea cadrul general de interpretare pentru ceea ce mi-a atras cu adevărat atenția: oare de ce agheazma făcută de acest preot s-a stricat? Dacă ceea ce se oferă credincioșilor la Biserică drept agheazmă nu se strică, atunci asta nu constituie un argument suficient în privința sfințeniei ei. Însă stricarea ei ridică cel puțin un semn de întrebare. Amintesc de proba istorică

în care Mihai Viteazul a cerut unor preoți catolici să facă agheazmă și unor preoți ortodocși să facă aghiazmă, separat și le-a observat. Agheazma făcută de catolici s-a îmbâcsit, iar cea făcută de ortodocși a rămas limpede, ceea ce a fost considerat un semn că Ortodoxia este credința cea dreaptă.

Mihai "1/2 Ro, 1/2 It".

Italia, februarie 2019